

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto, HE 173/2021

Hallintovaliokunta on pyytänyt ulkoministeriötä toimittamaan kirjallisen asiantuntijalausuntonsa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle rajanylitystietojärjestelmää ja Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmää koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi.

Ulkoministeriö on osallistunut sisäministeriön asettamaan lainsäädäntöhankkeeseen, jossa on valmisteltu rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä (ETIAS) annettujen asetusten edellyttämät säädosmuutokset. Ulkoministeriö toteaa, että ulkoministeriö antanut lausunnon hallituksen esityksestä sen ollessa luonnosvaiheessa ja sen esittämät huomiot on hallituksen esityksen valmistelussa otettu huomioon. EES- ja ETIAS-asetusten johdosta kansallisia lainmuutostarpeita ei havaittu ulkoministeriön hallinnonalalla. Ulkoministeriö kiinnittää vielä huomiota seuraaviin hallituksen esityksessä käsiteltyihin asioihin.

EES-asetuksen 6 artiklan mukaan EES-järjestelmän tavoitteena on muun muassa antaa viisumiviranomaisille mahdollisuus saada tietoa siitä, onko aiempien viisumien käyttö ollut sääntöjen mukaista. Asetuksen 24 artiklan mukaan viisumiviranomaisten on katsottava EES-järjestelmän tietoja tutkiessaan viisumihakemuksia ja tehdessään niitä koskevia päätöksiä, mukaan lukien myönnetyn viisumin mitätöimistä tai peruuttamista tai viisumin voimassaoloajan jatkamista koskevat päätökset.

EES-järjestelmän käyttöönotto aiheuttaa muutoksia viisumihakemusten käsittelyyn, sillä viisumihakemuksen tutkintaa ja päätöksentekoa varten viisumiviranomaisella on edellä kuvatusti velvollisuus tarkistaa hakijan rajanylitys- ja oleskelutiedot EES-järjestelmästä. EES-järjestelmän käyttöönoton myötä aikaisempien rajanylitys- ja oleskeluiden pituuden tarkistaminen viisumihakemusten käsittelyn yhteydessä on kuitenkin mahdollista automaattisesti. EES-järjestelmän rajanylitystietojen hyödyntämisen mahdollisuus parantaa viisumihakemusten käsittelyn ja päätöksenteon tehokkuutta ja uusi lainsäädäntö lisää yhteentoimivuutta EES- ja viisumihakemusten käsittelyn välillä.

ETIAS-matkustuslupahakemuksen käsittelyä koskevasta menettelystä, mukaan lukien hakijan kuulemisesta edustustossa, on säädetty yksityiskohtaisesti suoraan sovellettavassa ETIAS-asetuksessa, joten siitä ei ole katsottu tarpeen ottaa säännöksiä kansalliseen lakiin. Matkustuslupahakemuksen käsittelyyn liittyvät kuulemiset luovat edustustoille uuden lakisääteisen tehtävän, jonka hoitamiseen on varattava riittävät resurssit.

Kustannusten osalta todettakoon, että nykyjärjestelyin ulkoministeriö vastaa ensisijaisesti EES- ja ETIAS-järjestelmissä käytettävistä tietoverkko- ja tietoliikenneyhteyksistä ja niiden kustannuksista, koska nämä järjestelmät kytkeytyvät kansallisesti ulkoministeriön

sopimuksilla olevien konesaliyhteyksien kautta. Suurin käyttäjäkunta järjestelmillä on kuitenkin Rajavartiolaitoksella.